

فاجعه به روایت مهارکنندگان آتش «پلاسکو»

عکس‌ها: شاهرخ حاج پیشاپوری، شرق

بچه‌های ایستگاه یک شهید شده‌اند. از کارکنان آتش‌نشانی خواسته شده با خبرنگاران مصاحبه نکنند و اجازه دهند سکوت خبری باشد. پوشش خبری را هم صداوسیما و شبکه خبر انجام دهد. برخی از مردم گل آورده بودند وقتی ما از محل حادثه آمدیم از شدت و همدردی مردم حضور و همدلی آنها شگفت‌زده شدیم. بعد از ریزش آوار به همه آتش‌نشان‌های کل سازمان آتش‌نشانی فراخوان عمومی داده شد. این مأمور آتش‌نشانی که مانند همکاری‌اش شرایط بحرانی‌ای را پشت‌سرمی‌گذارد، ادامه داد: از مردمی که سلفی می‌گرفتند و با خنده و شادی از ریختن ساختمان عکس‌برداری می‌کردند، کلمه‌مند هستم. چند هزار نفر بی‌کار شدند تعداد زیادی از آتش‌نشانان جان داده‌اند و تعداد زیادی نیز در رفت‌وآمد برای عملیات نجات هستند و عده‌ای زیر آوار مانده‌اند در این شرایط تعدادی در حال سلفی گرفتن هستند، این واقعا ناراحت‌کننده است. علاوه بر ترافیک ماشینی که مانع از امدادگری ما می‌شد یا ترافیک مردمی و افراد گوشی به دست نیز رویه‌رو بودیم که بسیار برای ما آزاردهنده بود.

خاموش‌کردن آتش به درون ساختمان ریخت. با توجه به اینکه افرادمان بیرون از ساختمان مشغول خاموش‌کردن آتش بودند افراد تیممان آسیبی ندیدند. نزدیک به ۱۱ نفر از افرادمان در محل حاضر بودند و ۵۰ نفر دیگر استراحت می‌کردند پس از بحرانی شدن شرایط فراخوان داده شد و آنها نیز به محل اعزام شدند. ایستگاه ۱۸ سومین ایستگاهی بود که برای خاموش‌کردن آتش به محل اعزام شد. ایستگاه‌های اصلی ایستگاه ۱۱۵ در خیابان بهارستان و ایستگاه ۴۶ در خیابان برادران مظفر است. این دو ایستگاه قبل از بقیه به محل رسیده‌اند و به احتمال زیاد بیشترین تلفات نیز برای همین دو ایستگاه است. او ادامه می‌دهد: نه فهرستی از مفقودان و کشته‌شدگان برای ما ارسال شده و نه تعدادشان مشخص است. امیدواریم زنده باشند.

درمجموع احتمال دارد بیشترین تلفات برای ایستگاه یک در حسن‌آباد باشد؛ شب گذشته نیز در آنجا دعای توسل خوانده شد. به احتمال قوی با توجه به شواهد سه الی چهار نفر از

اینکه گفته می‌شود عده‌ای داخل موتورخانه محبوس شده‌اند، می‌گوید: افرادی که در موتورخانه بوده‌اند به احتمال زیاد از بچه‌های آتش‌نشانی نبوده‌اند چون آتش در طبقات بالا بوده و آتش‌نشان‌ها در آنجا مشغول به کار بودند البته احتمال دارد در اثر ریزش و برت‌شدن در آنجا مدفون شده باشند که ما خوشحال می‌شویم اگر واقعا همکاری‌انمان زیر آوار نباشند و در موتورخانه زنده باشند. آتش‌نشان‌هایی که زودتر برای کمک به محل حادثه رسیده بودند مثل ایستگاه‌های ۶۴ و ۱۱۵ آنها زمان فروریختن ساختمان در محل بودند در حال حاضر نیز هلال احمر تعدادی دستگاه زنده‌یاب آورده که تا ۱۵ متر را نشان می‌دهد این دستگاه بین سه تا شش نفر را در اطراف موتورخانه زنده نشان می‌دهد. اما به دلیل حجم آوار نمی‌شود کاری کرد باید جرقه‌یل‌های ۴۰ و ۵۰ تنی آوری تا بتوان آن حجم از خاک را بالا آورد. یکی دیگر از آتش‌نشانان ایستگاه ۱۸ هم می‌گوید: کل نیروهای ما در محل حضور داشتند چون ایستگاه ما مجهز به نردبان بود از کوجه‌های پشت ساختمان پلاسکو نزدیک به ۴۰ و ۵۰ هزار لیتر آب برای

حجم آوار بسیار زیاد بود توانستیم به طبقات منفی ساختمان برسیم. با توجه به شرایط موجود امکان اینکه پاساژ کویتی‌ها نیز ریزش کند، وجود دارد. ایستگاه ۱۸ تلفاتی نداشته چون به عنوان نیروی کمکی به محل اعزام شد. نمی‌دانم چرا تعداد آتش‌نشان‌های زیر آوار اعلام نمی‌شود. همه فرمانده‌ها در هر عملیاتی حتی از میزان اکسیژن درون کپسول نیروهای خود خبر دارند.

ساختمان پلاسکو از ساعت ۷:۳۰ صبح پنجشنبه آتش گرفت تا قبل از فروریختن ساختمان مأموران آتش‌نشانی چندین بار تا مرز خاموش‌کردن آن پیش رفتند اما با توجه به مواد داخل ساختمان و شرایط موجود، آتش دوباره شعله‌ور شده و طبقات بالاتر را نیز دربر گرفت. در راه‌پله‌ها و مسیری‌های مشاع ساختمان اجناس قابل اشتعال چیده شده بود که همین باعث بیشترشدن آتش‌سوزی شد. فلز تا دمای بالای ۳۵۰ درجه تحمل حرارت را دارد با توجه به حجم آتش‌سوزی، دمای ساختمان بالاتر رفته بود با توجه به اینکه سازه فلزی بوده تحمل نکرد و ریزش کرد. او درباره

شرق؛ شعله‌های آتش هو می‌کشد از میان ویرانه پلاسکو، انگار قرار نیست ساکت شود تا پیکر خسته و بی‌جان جان‌فشانانی که بلعید، آرام بگیرد. تن سوخته‌ها زیر آوار مدفون هستند و خانواده‌های بحران‌زده با اشک‌هایشان سعی می‌کنند آتش درون را خاموش کنند. اما مگر می‌شود، مگر می‌گذارد این ویرانه وحشی که خاموش شوند و نفس بگیرند بغضی قورت بدهند در میان این دود و خاکستر و آهن و پلاستیک، گر می‌گیرند و ناله‌هایشان فوران می‌کند.

بحران در پلاسکو ادامه دارد و بهت در ایستگاه‌های آتش‌نشانی که نیروهایشان به منطقه اعزام شده بودند. ایستگاه ۱۸ یکی از ایستگاه‌هایی است که از ابتدای آتش‌سوزی به عنوان نیروی کمکی به محل اعزام شده است. یکی از مأموران آتش‌نشانی ایستگاه ۱۸ می‌گوید: شیفت کاری ما نبود اما پس از فراخوان به‌سرعت خودمان را به محل حادثه رساندیم. ساعت ۱۱:۲۰ دقیقه به محل رسیدیم و تا ساعت ۹ شب آواربرداری کردیم. برای رسیدن به محل ریزش تونل‌های کوچکی حفر کردیم اما

آمده‌ام. می‌گویند امیدوار نباشم اما من امیدوارم نمی‌دانم چرا؛ شاید به خاطر اینکه از خدا می‌خواهم به دخترانش رحم کند. همیشه اضطراب این را داشتم که پسرم را از دست بدهم. دوربین‌های نقشه‌برداری در محل نصب شده و مهندسان در حال بررسی وضعیت هستند. یکی از آنها می‌گوید: در حال چک‌کردن ساختمان‌های اطراف هستیم تا در صورتی که کمکی به آتش‌نشان‌ها می‌کند، دیوارها را برداریم و آتش‌نشانان با سرعت بیشتری کار کنند. مرد آرام ندارم اما مویه این سه روز توانش را گرفته است؛ خسته و مستاصل دنبال یک مقام مسئول می‌گردم تا با او صحبت کند. آن طرف‌تر صدای یکی از مالکان به گوش می‌رسد که محکم خودش را به در می‌کوبد و گریه‌کنان می‌گوید هرچه داشتم، سوخت؛ بگذارید بازمانده‌اش را بردارم. مأموران اجازه ورود به او نمی‌دهند؛ با اینکه می‌دانند تلاش‌ش بی‌فایده است اما باز هم با فریادهایش می‌خواهد به محل آواربرداری برود. صدای زوزه جرقه‌یل و لودر همچنان در فضا می‌پیچد و یاس را در منطقه می‌پراکند.

کوچک‌ترین نشانه‌ای نمی‌گذریم و آن را بررسی می‌کنیم. این مأمور آتش‌نشانی که ۴۸ ساعت بدون وقفه و حتی یک ساعت خواب به عملیات ادامه می‌دهد، می‌گوید: این‌طور نبوده که اصلا استراحت نکنم؛ هرچند ساعت یک بار به خاطر اینکه دود زیادی استنشاق می‌کنم حالم بد می‌شود و گاهی حتی اکسیژن می‌گیرم اما بهتر که می‌شوم، برمی‌گردم. همان چند دقیقه برای استراحت کافی است؛ موقع غذاخوردن هم استراحت می‌کنیم. ۴۸ ساعت از ماجرا گذشته و روز سوم است و آتش‌نشان‌ها و نیروهای امداد از بهت و اندوه روز اول فاصله گرفته و با آرامش و دقت بیشتری کار می‌کنند. هرچند خستگی که بر جان‌نشان نشسته، بسیار زیاد است. پشت دیواری که مأموران پلیس درست کرده و محل حادثه را از تجمع‌کنندگان جدا کرده‌اند، تعداد زیادی هنوز ایستاده‌اند؛ در میان آنها علاوه بر مالکان، خانواده آتش‌نشان‌های مفقودشده هم حضور دارند. پدر یکی از این آتش‌نشان‌ها به خبرنگار ما می‌گوید: پسرم رضا آنجاست. دو دختر دارد، برای پیداکردنش

برج جهنمی، ۳ روز بعد از حادثه

است. پشت تونل ایجادشده، آتش‌نشانان همچنان عملیات را ادامه می‌دهند. آنها به محض اینکه کلاه ایمنی، تکه‌ای دستکش یا کپسول پیدا می‌کنند، عملیات را متوقف و جست‌وجو را با دستگاه‌های ویژه‌ای آغاز می‌کنند. سگ‌های زنده‌یاب هم گاهی برای جست‌وجو کمک می‌کنند. به گفته یکی از آتش‌نشانان، سگ‌های زنده‌یاب در این مورد چندان کارایی ندارند؛ او می‌گوید: آتش زیر آوار و دود و بوی شدید گازوئیل شامه سگ‌ها را ضعیف می‌کند و آنها نمی‌توانند متوجه بوی انسان شوند بنابراین با دستگاه‌های خاصی که هلال احمر آورده است، اقدام به جست‌وجو می‌کنیم. او می‌گوید بعید است کسی را زنده پیدا کنیم. همه قوانین طبیعی می‌گوید کسی زنده نخواهد ماند اما معجزه را هم نباید فراموش کرد؛ به‌همین دلیل هم از

با مشکلاتی رویه‌رو هستند و برای خارج‌کردن اموالشان از کامیون‌های حاضر در محل که متعلق به شهرداری است، استفاده می‌کنند. یکی از مغازه‌داران می‌گوید: واقعیت این است که هرچند در ظاهر آوار پلاسکو روی سر ما نریخت اما روی زندگی ما ریخت. مالکان و کاسبان این منطقه همگی کسانی هستند که پروژه‌های اقتصادی کلانی دارند و حالا یکباره هرچه داشتند از بین‌رفته است؛ تنها راه نجات ما و البته جلوگیری از واردشدن ضربه به اقتصاد کشور، کمک دولت به ماست.

گاوصندوق‌های کشف‌شده به وسیله مأموران آتش‌نشانی همگی به اداره آگاهی تحویل داده شده است و گاوصندوق‌ها در گوشه‌ای نگهداری می‌شوند. تعدادی از آنها کاملاً از بین رفته و فقط یک لاشه از آن باقی مانده

با تخریب وجود دارد و لازم است مغازه‌ها را خالی کنیم. البته گفته‌اند تا زمان ایمن‌سازی نمی‌توانیم وارد ساختمان شویم اما من از پنجره اموال و اسنادم را خالی می‌کنم. کاسبانی که در محل حاضر هستند، همگی مغازه‌داران ساختمان پلاسکو نیستند؛ برخی از آنها در بازار کویتی‌ها و ساختمان‌های اطراف مغازه دارند که به آنها نیز گفته شده است فعلاً اجازه ورود به ساختمان را ندارند. یکی از کاسبان بازار کویتی‌ها می‌گوید: به ما گفته‌اند باید مدارک شناسایی همراه داشته باشیم. احراز هویت شویم و مشخص شود واقعا مالک یا کارکن در بازار کویتی‌ها هستیم و بعد اجازه ورود بدهند و بتوانیم وسایلمان را برداریم.

از پشت یکی از ساختمان‌ها تونل جدیدی باز شده که مستقیم به ساختمان پلاسکو می‌رسید و این امیدهای تازه‌ای را برای امدادگران به وجود آورده است. این اولین تونلی است که بدون آتش ایجاد شده است. مغازه‌دارانی که احراز هویت شده و اموالشان را خارج می‌کنند، به دلیل اینکه اجازه ورود ماشین به منطقه داده نمی‌شود،

شرق؛ آواربرداری از ویرانه پلاسکو همچنان ادامه دارد و آتش‌نشانان با لایه‌لایه آواری که برمی‌دارند، شعله‌های آتش را با آبی‌اش و سایر تجهیزات کنترل می‌کنند. هنوز آمار رسمی از تعداد کشته‌ها و زنده‌ماندگان احتمالی وجود ندارد، اما آتش‌نشانان حاضر در محل که عملیات انجام می‌دهند، آمارهایی ارائه می‌دهند و گاهی از یافته‌هایشان می‌گویند.

دیروز سخن‌گوی آتش‌نشانی با بیان این جمله که باید واقعیت را به مردم گفت و کسی زیر این آوار زنده نیست، از عمق فاجعه خبر داد. براساس گزارش شاهد حلاج، خبرنگار روزنامه «شرق»، عملیات آواربرداری در حالی ادامه دارد که هنوز مردم در محل حضور دارند اما درحال حاضر بیشتر کسانی که نزدیک محل حادثه هستند کاسبانی هستند که مغازه‌هایشان در اطراف پلاسکو قرار داشته و دستور تخلیه یا تخریب آنها صادر شده است. یکی از این افراد که در حال جمع‌آوری مدارک و وسایل بارزش خود است، می‌گوید: به ما گفته‌اند احتمال ریزش

